

Alkutil. n. 157/5.8 2002

M

VILPPULA, LAMPISENNIEMI
Koekaivaus 2001

Aija Teinonen
Maakunnallinen yksikkö
Tampereen museot 2001

VILPPULA, LAMPISENNIEMI
Koekaivaus 2001

SISÄLLYSLUETTELO

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT.....	3
PERUSKARTTAOTE.....	5
1. JOHDANTO.....	6
2. TUTKIMUSALUE.....	6
2.1. Sijainti ja ympäristö.....	6
2.2. Aiemmat löydöt ja tutkimukset.....	7
3. TUTKIMUSMETODIIKKA.....	7
4. KAIVAUSHAVAINNOT.....	7
4.1. Lampisenniemi 2.....	7
4.2. Lampisenniemi 1.....	10
5. YHTEENVETO.....	10
OTE KAAVAKARTASTA.....	11

VILPPULA, LAMPISENNIEMI
Koekaivaus 2001

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT

<i>Kunta:</i>	Vilppula
<i>Kylä:</i>	Ajostaipale
<i>Kohteen nimi:</i>	Lampisenniemi 1
<i>Mj.rek.nro.:</i>	933 01 0008
<i>Mj.tyyppi:</i>	asuinpaikka
<i>Ajoitus:</i>	kivikausi
<i>Rauhoitusluokka:</i>	2
<i>Peruskartta:</i>	2231 08 VILPPULA
<i>Peruskoordinaatit:</i>	X = 6878 80-86, Y = 2527 72-76, Z = 98-102 m mpy X = 6878 79-87, Y = 2527 73-82, Z = 100-103, (kairapistoin tarkastetun alueen ääripisteet)
<i>Kunta:</i>	Vilppula
<i>Kylä:</i>	Ajostaipale
<i>Kohteen nimi:</i>	Lampisenniemi 2
<i>Mj.rek.nro.:</i>	933 01 0009
<i>Mj.tyyppi:</i>	asuinpaikka
<i>Ajoitus:</i>	kivikausi
<i>Rauhoitusluokka:</i>	2
<i>Peruskartta:</i>	2231 08 VILPPULA
<i>Peruskoordinaatit:</i>	X= 6878 70-75, Y= 2527 93 – 2528 12, Z= n. 98,5-102 m mpy X= 6878 71-78, Y= 2527 93 – 2528 14, Z= n. 99-104 m mpy (koekaivausalueen ääripisteet)
<i>Tila (RN:o/nimi):</i>	5:669 Pukkila
<i>Maanomistaja:</i>	Vilppulan kunta
<i>Osoite:</i>	Keskuskatu 2, 35700 VILPPULA
<i>Kiinteistötunnus:</i>	933-401-0005-0669
<i>Aiemmat tutkimukset:</i>	<u>Tark.</u> Soininen 1997, <u>inv.</u> Adel 1999
<i>Aiemmat löydöt:</i>	KM 31797, kvartsi-iskoksia 12 kpl, palanutta luuta 1 kpl KM 31798, kvartsikaavin, kvartsi-iskoksia 15 kpl, palanutta luuta 1 kpl
<i>Tutkimuksen laatu:</i>	Koekaivaus kahden kivikautisen asuinpaikan, Lampisenniemi 1 ja Lampisenniemi 2, lähiympäristöön kaavoitettavien asuinpienalo-tonttien alueella
<i>Tutkimuslaitos:</i>	Tampereen museot, maakunnallinen yksikkö
<i>Kaivauksenjohtaja:</i>	HuK Aija Teinonen
<i>Tekninen avustaja:</i>	Riia Siltanen
<i>Kenttätyöaika:</i>	9.-10.8.2001

Rahoittaja: Vilppulan kunta
Kustannukset: n. 9000 mk
Löydöt: Ei löytöjä
Alkuper. kaiv.kertomus: Museoviraston arkeologisen osaston topografisessa arkistossa ja Tampereen museoiden maakunnallisen yksikön arkistossa.

VILPPULA, LAMPISENNIEMI Koekaivaus 2001

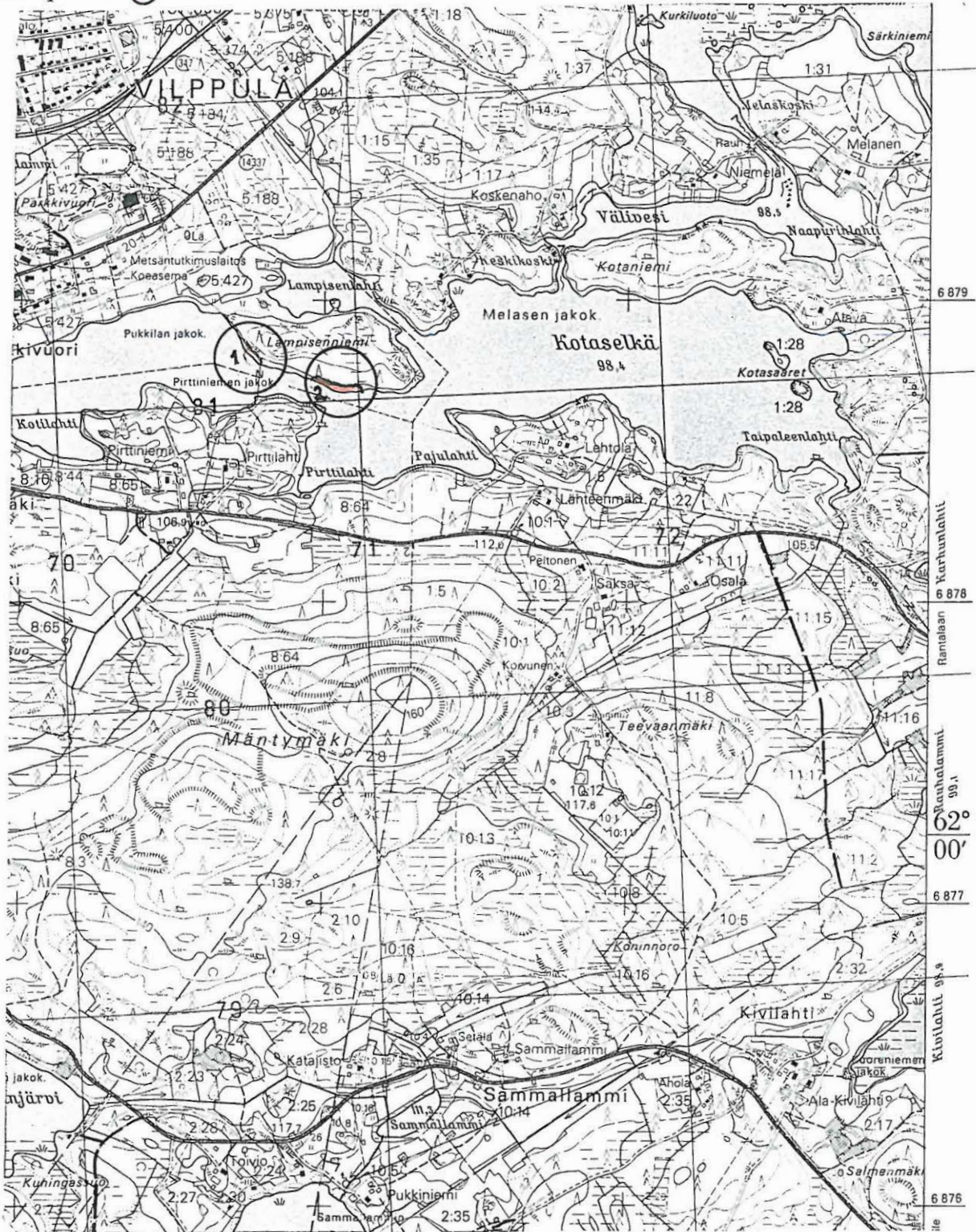
Ote peruskartasta 2231 08 VILPPULA (Hki 1979)

Mk 1:20 000

Lampisenniemi 1: X = 6878 80-86, Y = 2527 72-76, Z = 98-102 m mpy

Lampisenniemi 2: X= 6878 70-75, Y= 2527 93 – 2528 12, Z= n. 98,5-102 m mpy

Asuinpaikat

VILPPULA, LAMPISENNIEMI
Koekaivaus 2001

1. JOHDANTO

Tampereen museoiden maakunnallisen yksikön v. 1999 suoritamassa Vilppulan arkeologisessa perusinventoinnissa (ks. Vadim Adelin raportti Museoviraston arkeologian osaston arkistossa) Ajostaipaleen kylään kuuluvasta Lampisenniemestä löytyi kaksi kivikautista asuinpaikkaa Konisalmen rannalla, niemen lounais- (Lampisenniemi 1, mj.rek. Nro 933 01 0008) ja etelärannalla (Lampisenniemi 2, mj.rek. Nro 933 01 0009). Kohteet löydettiin ja rajattiin rantaviivasta ja muutamasta koekuopasta tehtyjen löytöjen sekä lapiolla tehtyjen koepistojen ja T-piikki -kairausten perusteella, löytöinä kivikautisia kvartsi-iskoksia, kvartsikaavin ja palanutta luuta.

Vilppulan kunta on tehnyt Lampisenniemen alueelle asemakaavaluonnoksen, jossa muinaisjäännösten läheisyyteen on suunniteltu asuinpientalontteja. Niistä osa varsinkin Lampisenniemi 2:n kohdalla osuu lähelle muinaisjäännöksen rajaa ja osa ulottuu rantaan asti. Muinaismuistolain suojaamien kiinteiden muinaisjäännösten rajojen tarkistaminen koekaivauksin tonttien alueella katsottiin tarpeelliseksi, jotta voitaisiin varmistaa, ettei tuleva maankäyttö tuhoa kohteita. Lisätutkimukset suoritettiin Vilppulan kunnan 30.7.2001 lähettämän tilauksen perusteella.

Kenttätöitä tehtiin 9.-10.8.2001. Lampisenniemi 2:n pohjois- ja itäpuolelle kaavoitettujen tonttien (608/4-8 ja 610/1) etelä- ja länsirajan läheisyyteen tehtiin intuitiivisesti yhteensä 7 koekuoppaa, 2 koepistoa lapiolla ja muutama kairapisto. Lampisenniemi 1:n koillis- ja itäpuolelle kaavoitetuille tonteille (606/3 ja 607/1) tehtiin runsaasti kairapistoja. Niemen maastoa tarkastettiin päällisin puolin myös sen keskivaiheilla korkeimpia maastokohtia seurailevaan linjaan asti. (ks. ote kaavakartasta). Kenttätöiden johtajana toimi HuK Aija Teinonen ja teknisenä apulaisena Riia Siltanen Tampereen museoiden maakunnallisesta yksiköstä. Samat tekivät myös jälkityöt. Tutkimusten kokonaiskustannukset olivat n. 9000 mk ja ne rahoitti Vilppulan kunta.

2. TUTKIMUSALUE

2.1. Sijainti ja ympäristö

Asuinpaikat sijaitsevat Kotaselän ja Vilppukosken välisen vesireitin N-puolella, n. 700 x 200-300 m kokoisen Lampisenniemen SW- ja S-rannalla, Vilppulan keskustasta n. 1 km SE. Vedenpinnan korkeus on 98,4 m mpy. Niemen korkein mäki, 110 m mpy, sijaitsee niemen keskivaiheilla asuinpaikka 1:n E-puolella. Niemi kasvaa mänty- ja kuusivaltaista sekametsää, rannan tuntumassa vesakkoa. Aluskasvillisuutena pääasiassa sammalta ja ruohoa sekä varpukasveja, asuinpaikka 1:n ympäristössä enemmän puolukkaa, asuinpaikka 2:n ympäristössä mustikkaa. Rantatörmä kohoaa alue 1:n kohdalla melko jyrkästi 1,5-2 m, jonka jälkeen jatkuu loivempi rinne. Alue 2:lla rinne on loivempi kohoten jyrkemmin 2-3 m vasta 20-30 m rannasta. Maaperä on hietaa/hiesua, alueen 1 rinteissä hiekkaisempaa.

2.2. Aiemmat löydöt ja tutkimukset

Lampisenniemen asuinpaikat löydettiin Vilppulan perusinventoinnissa 1999 (Adel 1999). Löytöinä tulivat kvartsikaavin, kvartsi-iskoksia ja palaneita luita (KM 31797 ja KM 31798).

3. TUTKIMUSMETODIIKKA

Koekaivaus 2001 Lampisenniemessä toteutettiin intuitiivisena koekuopituksena asuinpaikka 2:n N- (608/4-8) (koekuopat 1-6) ja E-puolisilla tonteilla (610/1) (koekuoppa 7). Joka tontille tehtiin ainakin yksi koekuoppa mahdollisimman lähelle tontin muinaisjäännöksen puoleista rajaa. Tontin 5 ja 6 raja osuu lähimmäs muinaisjäännöstä, joten tontille 6 tehtiin toinenkin koekuoppa. Tontin 608/5 koekuopasta (kk 2) 6 m itään ja 10 m länteen tehtiin lisäksi koepistoja lapiolla. T-piikkikairalla tehtiin kairauksia tontin 610/1 koekuopalta (kk 7) kaksi rantaa kohti ja yksi 4 m itään ja länteen sekä 6m pohjoiseen. Samoin tehtiin kolme kairausta tontin 608/4 koekuopalta (kk 1) itäkaakkoon. Tonttien rajojen paikantamista maastossa vaikeutti jonkin verran tiheä kasvillisuus, joka esti näkyvyyttä. Vilppulan teknisen toimiston toimesta maastoon merkittyjä kiintopisteitä ja tonttien kulmapaaluja käytettiin hyväksi mitattaessa koekuoppien sijaintia. Suunnat mitattiin bussolilla ja etäisyys mittanauhalla. Tonttien 608/5 ja 6 välinen kulma tarkistettiin lisäksi GPS:llä.

Koekuoppien koko oli 40-50 x 40-50 cm ja syvyys 20-60 cm. Kuopat avattiin irrottamalla lapiolla turvepaakku, jonka pohja tarkastettiin lastalla. Kuopat kaivettiin lapiolla pohjaan asti, tarvittaessa käytettiin apuna lastaa. Kaikki kaivettu maa seulottiin. Koekuoppien kerrostumat mitattiin ja dokumentoitiin sanallisesti. Koekuopat peitettiin kaivamisen jälkeen.

Lampisenniemi 1:n NE-puoliselle (606/3) ja rantaan ulottuvalle E-puoliselle (607/1) tontille tehtiin T-piikkikairalla runsaasti kairauksia mahdollisen kulttuurikerroksen toteamiseksi. Kairaukset tehtiin kulkemalla tontin 606/3 keskivaiheilla rinnettä alas kohti sähkölinjaa ja rantaa, rajatulle asuinpaikka-alueelle asti alkaen tasanteelta korkeuskäyrien 105 ja 106 välissä. Jyrkähkössä rinteessä kairauksia tihennettiin, jotta voitiin havaita, muuttuvatko maakerrokset ja millä korkeudella rantapinnasta. Muutama kairaus tehtiin sähkölinjan suuntaisesti asuinpaikka-alueen yläpuolelle. Tontilla 607/1 kairaukset tehtiin samalla periaatteella alkaen tolpalta, josta linja kääntyy Konisalmen yli, jatkaen rinnettä ylös tontin NW-rajaa seuraten, siitä n. 5-10 m päässä. Kairaukset lopetettiin 106-107 m mpy korkeuskäyrän väliselle tasaisemmalle kohdalle. Näkyvyys maastossa oli parempi kuin asuinpaikka 2:lla. Tonttien sijainti paikallistettiin kaavasuunnitelmassa olevan tien (Kirveskuja) keskilinjalle paaluilla 3. ja 4. merkityltä SE-NW –suuntaiselta linjata kohti rantaa bussolin ja mitan avulla, alaraja arvioitiin sähkölinjalta.

4. KAIVAUSHAVAINNOT

4.1. Lampisenniemi 2

Koekuoppa 1

Sijainti: tontin 608/4 lounaisosassa, SW-kulmasta (tontin kulmapaalu nro 18.) 60° NE-suuntaan 10 m, loivassa metsäisessä rinteessä.

Mitat: 50 x 50 cm, syvyys 22 cm.

Stratigrafia:

- 0-6 cm - turve;
- 6-18 cm - harmaanruskea juurten ja humuksensekainen hiesu, hiukan hiilen muruja ja osittain hiiltyneitä juurenpaloja n. 10 cm syv.;
- 18-22 cm - kellertävänharmaa savi, pojaosa hyvin kova

Löydöt: Ei löytöjä

Muuta: Koekuopasta ESE-suuntaan kohti tontin 608/5 rajaa tehtiin intuitiivisesti 3 kairausta T-piikkikairalla. Niissä harmaa savinen kerros alkaa turve-humuskerroksen alta. Ei merkkejä kulttuurikerroksesta.

Koekuoppa 2

Sijainti: tontin 608/5 ESE-osassa, lännestä päin kolmannesta kiintopistepaalusta (tontilla 608/9) 200° SSW-suuntaan 54 m, n. 6 m tontin alarajasta, metsäisessä rinteessä. Kuopasta SSE-suuntaan kohti rantaa ja asuinpaikka-alueen rajaa rinne laskee 1,5-2 m melko jyrkästi.

Mitat: 40 x50 cm, syvyys 45 cm.

Stratigrafia:

- 0-5 cm - turve;
- 5-17 cm - harmaanruskea juurten ja humuksensekainen hieta/hiesu, heti turpeen alla kiviä (max Ø n. 20 cm, pienet 5-7 cm) koko avatulla alalla;
- 17-40 cm - kellertävä vaalea hiesu;
- 40-45 cm - vaaleanharmaa kova savi

Löydöt: Ei löytöjä.

Muuta: Koekuopasta 6 m E-suuntaan ja 10 m W-suuntaan tehtiin lapiolla koepisto. Kerrokset vastaavat koekuopan kerroksia, itäisessä pistossa savi alkoi jo n. 20 cm syvyydessä, läntisessä n. 33-35 cm syvyydessä. Läntisessä pistossa kiviä turpeen alla kuten koekuopassa. Ei löytöjä eikä merkkejä kulttuurikerroksesta.

Koekuoppa 3

Sijainti: tontilla 608/6, tontin 608/6 ja 7 välisen rajalinjan suuntaan tontin 6 SE-kulmasta NE-kulmaan (kaavoittajan paalut nro 19.-> 12.) 5 m, josta pisteeltä 90° WNW suuntaan 32 m, melko tasaisessa metsämaastossa. Kuopasta n. 10 m rantaa kohti rinne laskee n.1,5 m melko jyrkästi asuinpaikka-alueen rajalle

Mitat: 50 x50 cm, syvyys 35 cm.

Stratigrafia:

- 0-4 cm - turve;
- 4-15 cm - harmaanruskea juurten ja humuksensekainen hieta/hiesu;
- 15-25 cm - kellertävänharmaa hiesu;
- 25-35 cm - harmaa savi

Löydöt: Ei löytöjä.

Koekuoppa 4

Sijainti: tontilla 608/6, tontin 608/6 ja 7 välisen rajalinjan suuntaan tontin 6 SE-kulmasta NE-kulmaan (kaavoittajan paalut nro 19.-> 12.) 8 m, josta pisteeltä suorakulmaisesti WNW-suuntaan 15 m, melko tasaisessa metsämaastossa.

Mitat: 50 x 50 cm, syvyys 35 cm.

Stratigrafia:

- 0-5 cm - turve;
- 5-15 cm - harmaanruskea juurten ja humuksensekainen hiesu, heti turpeen alla kiviä, max Ø 15 cm;

- 15-35 cm - ruskehtavankellertävä hiesu, jossa runsaasti soraa tai pohjakalliosta rapautunutta lohkonaista kiveä;
 35- cm - rosopintainen kallio
Löydöt: Ei löytöjä.

Koekuoppa 5

Sijainti: tontilla 608/7, tontin 608/6 ja 7 välisen rajalinjan suuntaan tontin 6 SE-kulmasta NE-kulmaan (kaavoittajan paalut nro 19.-> 12.) 10 m, josta pisteeltä suorakulmaisesti ESE-suuntaan 15 m, melko tasaisessa metsämaastossa.

Mitat: 50 x 50 cm, syvyys 60 cm.

Stratigrafia:

- 0-4 cm - turve,
 4-14 cm - harmaanruskea juurten ja humuksensekainen hiesu;
 14-19 cm - E- ja N- profiilissa punertavankellertävä hieta/hiesu, S- ja W-profiilissa kellertävä hiesu;
 19-55 cm - kellertävä hiesu, joka muuttuu harmaaksi kohti pohjaa;
 55-60 cm - harmaa savi

Löydöt: Ei löytöjä.

Muuta: Kuopan E- ja S-profiilissa n. 1 cm paksuinen, ei yhtenäinen, hiilijuova alkaen SE-kulmassa n. 25 cm syvyydestä kaartuen alaspäin n. 10 cm. Kuopassa myös jonkin verran kiviä, keskellä kuoppaa yksi, jonka Ø n. 20 cm, sen alla toinen Ø 15 cm sekä pienempiä kiviä max Ø n. 7 cm. Osa kivistä rapautuneita tai palaneita(?). Todennäköisesti on kyse palaneesta juuresta.

Koekuoppa 6

Sijainti: tontilla 608/8, tontin 608/6 ja 7 välisen rajalinjan suuntaan tontin 6 SE-kulmasta NE-kulmaan (kaavoittajan paalut nro 19.-> 12.) 10 m, josta pisteeltä suorakulmaisesti ESE-suuntaan 45 m, melko tasaisessa metsämaastossa.

Mitat: 50 x 50 cm syvyys 20 cm.

Stratigrafia:

- 0-5 cm - turve;
 5-11 cm - tummanharmaa juurten ja humuksensekainen multa/hiesu;
 11-20 cm - vaaleanharmaa savi

Löydöt: Ei löytöjä.

Koekuoppa 7

Sijainti: asuinpaikka 2:n itäpuolisella tontilla 610/1, NW-kulmasta (kulmapaalu nro 20.) S-suuntaan 24 m, rannasta n. 10,5 m, melko tasaisella rantaterassilla.

Mitat: 45 x 45 cm, 20 cm. *Stratigrafia:*

- 0-4 cm - turve;
 4-15 cm - harmaa hiesu;
 15- cm - kova harmaa savi;

Löydöt: Ei löytöjä.

Muuta: Kuopalta rantaan päin tehtiin T-piikkikairalla kaksi kairausta sekä kuopasta 4 m itään ja länteen yksi kairaus ja pohjoiseen yksi kairaus. Maakerrokset kaikissa samoja kuin koekuopassa. Ei merkkejä kulttuurikerroksesta.

4.2. Lampisenniemi 1

Lampisenniemi 1:n NE-puoliselle (606/3) ja rantaan ulottuvalle E-puoliselle (607/1) tontille tehtiin T-piikkikairalla runsaasti kairauksia mahdollisen kulttuurikerroksen toteamiseksi. Tontin 606/3 alueella korkeuskäyrien 105-106 m mpy välisellä tasanteella ja sen alapuolisella jyrkähköllä rinteellä sähkölinjan yläpuolella maakerrokset olivat tyypillisiä kangasmetsämaannoksia, joissa turpeen alla oli 5-10 cm vahva vaalea huuhtoutumiskerros (lyijyhieta), sen alla punertavankellertävä 10-20 cm vahvuinen rikkastumiskerros, joka vaaleni ja muuttui harmaaksi tasaisesti pohjaa kohti. Maa oli hietaa/hiekkaa muuttuen pohjaa kohti hienommaksi hiesuksi ja saveksi. Sähkölinjalla maa oli kauttaaltaan harmaata hiesua/savea. Tontilla 607/1 rannan lähellä maa oli harmaata hiesua/savea, ylempänä jyrkähkössä rinteessä pintaosistaan hiekkaisempaa ja kellertävämpää, pohjalta harmaata hiesua/savea. Tämänkin tontin yläosissa maa oli ranta-alueetta hiekkaisempaa ja vaalean kellertävää/harmaata. Kerrokset vaikuttivat luonnollisilta, merkkejä muinaisjäännöksistä ei havaittu.

5. YHTEENVETO

Vilppulan Lampisenniemessä suoritettiin 9.-10.8.2001 intuitiivinen koekuopitus ja -kairaus niemen SE- ja S-rannalla sijaitsevien kivikautisten asuinpaikkojen (mj.rek.nrot 933 01 0008 ja 933 01 0009) läheisyyteen suunniteltujen asuinpientalotonttien alueella. Tutkimuksessa ei havaittu merkkejä kiinteistä muinaisjäännöksistä tonttien alueella. Asuinpaikat Lampisenniemi 1 ja 2 sijaitsevat v:n 1999 inventoinnissa rajatuilla alueilla eivätkä jatku kaavoitetulle alueelle.

Tampereella 16.8.2001

Aija Teinonen
HuK Aija Teinonen
kaivauksenjohtaja

VILPPULA, LAMPISENNIEMI 1 ja 2

Koekaivaus 2001
Ote kaavakartasta 1:2000

- Kivikautinen asuinpaikka-alue 1 ja 2
- Tarkastettu alue
- Kairattu alue
- Koekuoppa ja sen numero

